

ΜΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΙΣ

"Οτε κατά τὸ ἔτος 1866 ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας μαρκήσιος Μουτιέ διωρίσθη Ὑπουργός τῶν Ἐξωτερικῶν, ἔλαβεν ἐντολὴν ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος Ναπολέοντος Γ' νὰ διέλθῃ ἐξ Ἀθηνῶν καὶ νὰ πείσῃ τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν ὅπως ἐγκαταλείψῃ τὸν ἀγῶνα τῆς Κρήτης. Ἄμα ἀφίχθεις εἰς Πειραιᾶ ὁ μαρκήσιος Μουτιέ ἀνῆλθεν εἰς Ἀθήνας καὶ ἐζήτησε συνέντευξιν μετὰ τοῦ τότε Πρωθυπουργοῦ Δημητρίου Βούλγαρη, ἥτις ἔλαβε χώραν ἐν τῇ Γαλλικῇ Πρεσβείᾳ, παρόντος τοῦ πρέσβειος τῆς Γαλλίας Βουρέ καὶ Ἑλλῆνος πολιτικοῦ, ὅστις διηρμήνευε τὰ λεγόμενα, τοῦ Βούλγαρη ἀγνοούντος τὴν Γαλλικὴν. Τῆς συνεντεύξεως ταύτης ἐνεχύρησε ἱστορικὴν ἀξίαν, πιστὴν ἀφήγησιν δημοσιεύομεν σήμερον, εὐμενῶς ἀνακοινωθεῖσαν ἡμῖν, ἀφ' οὗ ἐξέλιπον ἀμφοτέρα τὰ συνδιαλεχθέντα πρόσωπα.

ΜΟΥΤΙΕ. Διερχόμενος ἐκ τῆς Ἑλλάδος, ἐπεθύμησα νὰ γνωρίσω προσωπικῶς ἄνδρα τοσοῦτον διακεκριμένον διὰ τε τὸν εὐρὺν πολιτικὸν νοῦν, καὶ διὰ τὸν πατριωτισμὸν του, καὶ νὰ συνδιαλεχθῶ μετ' αὐτοῦ περὶ τῶν πραγμάτων τῆς Ἑλλάδος, καὶ περὶ τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἐν γένει διατρεχόντων.

ΒΟΥΛΓΑΡΗΣ. Εὐγνωμῶ ὑμῖν διὰ τὴν καλὴν περὶ ἐμοῦ ἰδέαν, λογιζομαι δὲ εὐτυχῆς διὰ τὴν προσωπικὴν γνωριμίαν Ὑπουργοῦ τοῦ μεγάλου Γαλλικοῦ Ἔθνους, ὅπερ καὶ τὰς προσωπικὰς μου συμπαθείας πάντοτε ἐφέιλκυσε, καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους διὰ τὰς εὐεργεσίας τὰς ὁποίας ἐπεδαψίλευσεν εἰς τὴν πατρίδα μου, μεταξύ τῶν ὁποίων πρώτην κατέχει θέσιν ἡ ἐκστρατεία τῆς Πελοποννήσου· παρακαλῶ δὲ τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα ἵνα εὐαρεστηθῇ νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν καθ' ὅλην τὴν συνομιλίαν μας τὸ δύσκολον τῶν περιστάσεων, καὶ τὴν ἐξαιρετικὴν θέσιν εἰς ἣν μοιραίως εὐρίσκεται πᾶσα Κυβέρνησις τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος μεταξύ τῆς ἐπιθυμίας ὅπως διατηρήσῃ καλὰς μετὰ τοῦ γείτονος κράτους σχέσεις καὶ τοῦ διεγειρομένου εἰς πάντα ἐν τῇ Ἀνατολῇ κλονισμὸν ἐθνικοῦ αἰσθήματος, ὅπερ ἰσχυρῶς πιέζει τὴν ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν.

ΜΟΥΤΙΕ. Ἐκτιμῶ τὴν παρατήρησιν ταύτην καὶ δὲν θέλω λείψαι τοῦ νὰ ἔχω αὐτὴν ὑπ' ὄψιν εἰς ὅσα ἔχω νὰ εἴπω πρὸς τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα. Ἀρχόμενος λοιπὸν τῆς ὁμιλίας περὶ τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, ὁμολογῶ ὅτι ἡ πατρίς σας, ὡς τὸ πάλαι, οὕτω καὶ σήμερον διακρίνεται διὰ τὴν ἔκτακτον εὐφύιαν τῶν κατοίκων τῆς· δυστυχῶς ὅμως παρατηρεῖ τις, ὅτι ἡ ὑλικὴ ἀνάπτυξις καὶ ἡ εὐνομία δὲν ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν μεγάλην ταύτην δόσιν τῆς εὐφύιας, ἐὰν δέ, ἀπορῶν τις διὰ τὸ φαινόμενον τοῦτο, θελήσῃ νὰ ἐρευνήσῃ τὴν αἰτίαν, ἀναγκάζεται νὰ ἀποδώσῃ τὸ κακὸν εἰς τὰς πολι-

τικὰς διενέξεις, ἀφ' οὗ παρατηρεῖ τις ὅτι οὐδεμία Κυβέρνησις ἐν Ἑλλάδι σπουδαίως ἐνησχολήθη περὶ τὴν ὑλικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ τόπου, ἐκφράζουσα ζωηρὰν πρὸς τοῦτο ἐπιθυμίαν, καὶ δεικνύουσα σταθερὰν πρὸς τοῦτο ἀπόφασιν ἀφ' ἑτέρου δὲ οὐδεμία ἀντιπολίτευσις ἐπολέμησε τὴν Κυβέρνησιν διότι δὲν ἐνησχολεῖτο εἰς τὰ δημόσια ἔργα, διότι δὲν ἐνεψύχου τὴν βιομηχανίαν, διότι δὲν ἐφρόντιζε περὶ τῆς γεωργίας, ἀλλ' ὁ κατὰ τῶν Κυβερνήσεων πόλεμος εἶχε πάντοτε ἀντικείμενον κομματικόν τι ἢ προσωπικὸν ζήτημα. Τοῦτων λοιπὸν οὕτως ἐχόντων, ὅταν βλέπῃ τις τὴν Ἑλλάδα ἐπιθυμοῦσαν νέον ἑδάφος, δὲν ἐπέρχεται εἰς αὐτὸν φυσικῶς ἡ ἐρώτησις, πῶς, ἀφ' οὗ ἡ Ἑλλάς δὲν δύναται νὰ ἐπωφεληθῇ ὅσον πρέπει τοῦ ἑδάφους, ὅπερ ἤδη κατέχει, ζητεῖ νὰ ἀποκτήσῃ καὶ ἄλλο; Δὲν ἔπρεπεν ἄρα γε ἡ Ἑλλάς νὰ φροντίσῃ ἵνα καταστῇ πρότερον ἐν μικρῷ τὸ ὑπόδειγμα κράτους ἀνατολικῶ εὐδαίμονος καὶ εὐνομούμενου, ὅπως παραδειγματισθῶσι καὶ αἱ ἄλλαι ὑπὸ δουλείαν ἑλληνικαὶ ἐπαρχίαι; οὕτω δὲ ἐκείνο ὅπερ ζητοῦσι νὰ ἀποκτήσωσι σήμερον οἱ Ἕλληνες βιαίως, καὶ φέροντες εἰς περιπλοκάς τὴν Εὐρώπην, ἤθελεν ἐπέλθει ἀφ' ἑαυτοῦ.

ΒΟΥΛΓΑΡΗΣ. Νομίζω ὅτι ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης ὑπῆρξε λίαν αὐστηρὰ εἰς τὰς περὶ Ἑλλάδος κρίσεις τῆς. Ἐάντις διατρέξῃ τὴν Ἑλλάδα, εὐρίσκει ὅτι εἰς τὸ μικρὸν χρονικὸν διάστημα τριάκοντα ἐτῶν τὸ ἔθνος ἔκαμε μεγάλας προόδους. Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἐδειξεν ἀφ' ὅτου ἀπέκτησε τὴν ἀνεξαρτησίαν του μεγίστην καὶ ἀκατάσχετον τάσιν πρὸς τὴν πρόσodon· πόλεις ἀνηγέρθησαν ἐξ εἰρειῶν, ἡ ἐθνικὴ παραγωγή ἔδεκαπλασιάσθη, ἡ ναυτιλία ἀνεπτύχθη, ἡ βιομηχανία ἔλαβεν ὑπαρξιν καὶ ὠθησιν, ἂν δὲ ἡ πρωτοβουλία τῶν Κυβερνήσεων καθυστέρησε, τοῦτο δέον νὰ ἀποδοθῇ εἰς τοὺς πολλοὺς κλονισμούς, οὓς ὑπέστη τὸ νεαρὸν Βασιλεῖον, καὶ εἰς τὴν ἄλλειψιν τῶν μέσων. Ἀρχόμενός τις ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Βασιλείου, βλέπει ἡγεμόνα ἀνήλικον, κατ' ἀκολουθίαν δὲ ἀντιβασιλείαν, συγκεκριμένην ἐκ προσώπων ξένων, ἀγνοούντων τὸν τόπον καὶ τὰ πρόσωπα, βλέπει τὴν σπατάλην τοῦ δανείου τῶν 60 ἑκατομμυρίων, ἐξ ὧν οὔτε 10 ἐχρησιμοποιήθησαν ἐν Ἑλλάδι, ἀντὶ δὲ τῶν δέκα τούτων ἑκατομμυρίων ὀφειλομεν ἤδη 120. Ἡ ἀντιβασιλεία παρημέλησε καθ' ὄλοκληρίαν τὴν ἐδραΐωσιν τοῦ θρόνου ἐπὶ στερεῶν βάσεων, ἤνοιξε πληγὰς βαθείας, παρεγνώρισε καὶ περιεφρόνησε τοὺς προσενεγκόντας ἐκδουλεύσεις εἰς τὴν πατρίδα, καὶ ἐκληροδότησεν εἰς τὸν Βασιλέα κατάστασιν πραγμάτων πλημμελῆ, τῆς ὁποίας συνέπεια ὑπῆρξεν ἡ μεταπολίτευσις τῆς 3 Σεπτεμβρίου 1843. Οὕτω ἀπωλέσαμεν τὰ πρῶτα δέκα ἔτη τῆς Βασι-

λείας, μετὰ τὴν μεταπολίτευσιν δὲ δὲν ἦτο πλέον εὐκόλον νὰ ἀναλάβῃ ταχέως δυνάμεις ἢ Κυβερνήσεις, ἀφ' οὗ τὰ πρῶτα μέσα κακῶς διεχειρίσθησαν, ὅπως δυνήθη νὰ πραγματοποιήσῃ μεγάλα σχέδια. Ἦλθον κατόπιν αἱ περιπέτειαι τοῦ 1854 ὅτε τὸ ἔθνος, ὀργῶν πρὸς αὐξήσιν, ἐπροκάλεσε τὴν κατοχὴν τῶν δύο δυτικῶν Δυνάμεων, ἧτις ἐξησθένησε τὴν βασιλείαν, ἔρριψε τὰς Κυβερνήσεις εἰς δαπάνας, καὶ οὕτω ἀπωλέσθησαν πάλιν ἱκανὰ ἔτη, τὰ ὅποια διήνυσε τὸ ἔθνος στενοχωρούμενον καὶ θλιβόμενον. Ἐπῆλθε τέλος καὶ ἡ μεταπολίτευσις τῆς 10ης Ὀκτωβρίου 1862, καθ' ὅλον δὲ τοῦτο τὸ διάστημα τὰ μέσα τῶν κατὰ καιροὺς Κυβερνήσεων ἦσαν μικρά, μόλις ἐπαρκούντα εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ Κράτους, καὶ εἰς τὴν φύλαξιν τῶν συνόρων, διότι τὰ ὄρια μας τοσοῦτον κακῶς διεγράφησαν καὶ τοσοῦτον ἀνοικτὰ ὑπάρχουσιν, ὥστε ἀναγκαζόμεθα νὰ ἐξοδεύωμεν ἐτησίως ποσὸν μέγα καὶ δυσανάλογον πρὸς τὸν προϋπολογισμόν μας ὅπως φυλάττωμεν αὐτὰ ἀπὸ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν τουρκαλθωνῶν ληστῶν, ἐν ᾧ ἡ δυνάμεθα νὰ δαπανῶμεν τὸ ποσὸν τοῦτο εἰς δημόσια ἔργα, ἐὰν εἴχομεν καλλίτερα σύνορα. Ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης εἶπεν, ὅτι ἡ Ἑλλάς ἔπρεπε νὰ δώσῃ ἐν μικρῷ τὸ παραδειγμα, ἀλλ' ἄς μοι ἐπιτρέψῃ νὰ τῇ παρατηρήσω ὅτι καὶ τὸ μικρὸν ἔχει τὰ ὄρια του ἀπέναντι τῆς μεγάλης Ἑλλάδος ἡ παρούσα Ἑλλάς εἶνε πολὺ μικρά, τὰ μέσα τῆς ὀλίγιστα, ἡ γῆ τῆς ὀλίγον εὐφορος ὥστε νὰ δύναται νὰ καταρτισθῇ ὡς πρότυπον. Τὸ Πεδεμόντιον κατώρθωσε τοῦτο, ἀλλ' εἶχε στοιχεῖα πολλὰ, ἦτο δὲ εἰς καλλίτερον ἀναλογίαν πρὸς τὴν λοιπὴν Ἰταλίαν.

ΜΟΥΤΙΕ. Ἄλλ' ἔχετε γαίας ἐθνικὰς μεγάλης ἐκτάσεως, αἵτινες μένουσιν ἀκαλλιέργητοι, ὥστε τὸ ἔδαφος τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος δὲν ἐχρησιμοποιήθη εἰσέτι ὀλόκληρον.

ΒΟΥΓΑΡΗΣ. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὑπάρχουσι ἐθνικὰ καὶ γαῖαι, αἵτινες μένουσιν ἀκαλλιέργητοι, ἀλλὰ τοῦτο προέρχεται ἐκ τῆς ἐλλείψεως χειρῶν, διότι ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος εἶνε ὀλίγος ἀναλόγως πρὸς τὸ ἔδαφος.

ΜΟΥΤΙΕ. Ἀναγνωρίζω ὅτι ὑπάρχουσι δυσκολίαι, ἀλλ' ἡ εὐφυΐα τῶν Ἑλλήνων ἔπρεπε καὶ δύναται εὐκόλως νὰ τὰς ὑπερνικήσῃ. Ἐρχόμενος δὲ εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἡμέρας, διὰ τὸ ὅποιον κυρίως ἀνῆλθον εἰς Ἀθήνας, νομίζω ὅτι φιλικὸν καθῆκον ἐκπληροῦ ἐκεῖνος ὅστις πληροφορεῖ ἐγκαίρως τὸν φίλον του περὶ τῆς καταστάσεως ζητήματος ἐνδιαφέροντος αὐτόν, οὐχὶ δὲ ἐκεῖνος ὅστις ἀφίνει τὸν φίλον του νὰ πλανᾶται ὑπὸ ματαίων ἐλπίδων, καὶ νὰ ἴδῃ αὐτὰς ἐξαιφνης ψευδομένας. Ἡ Εὐρώπη μόλις ἐξῆλθε σπουδαίου πολέμου, ἔχει ἀνάγκη ἡσυχίας, πᾶσα δὲ διατάραξις ἐν τῇ Ἀνατολῇ δύναται νὰ διακινδυνεύσῃ τὴν εἰρήνην. Ἐχομεν τὴν συνθήκην τῶν Παρισίων, ἧτις εἶνε ἀρκετὰ νωπὴ, ὥστε νὰ μὴ θεωρηθῇ ὡς πεσοῦσα εἰς ἀχρησίαν. Ἐν τῇ συνθήκῃ ταύτῃ καθιεροῦται ἡ ἀκεραιότης τῆς Τουρκίας, τὸν ὅρον δὲ τοῦτον δὲν ἔθεσαν αἱ δυνάμεις πρὸς τὸ συμφέρον τῆς Τουρκίας, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἴδιον αὐτῶν συμφέρον, χάριν τῆς ἰδίας αὐτῶν ἀσφαλείας. Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ἀγγλία μὴ θέλουσαι νὰ διαταραχθῇ ἐκ νέου ἡ εὐρωπαϊκὴ εἰρήνη, δὲν θέλουσιν ἐπιτρέψῃ νὰ ἀποσπασθῇ οὐδ' ἐλάχιστον τμήμα τοῦ ὀθωμανικοῦ Κράτους, οὐχὶ μεγάλη νῆσος οἷα ἡ Κρήτη, ἀλλ' οὐδὲ μικρὸς τις ἀκατοίκητος βράχος· οὕτω δὲ πράττουσαι, δὲν ὑπερασπίζονται τὴν Τουρκίαν, ἀλλὰ τὴν ἰδίαν αὐτῶν οἰκίαν, πλησίον τῆς ὁποίας ἤναψε πυρκαϊά, ἧτις, ἐὰν δὲν σβεσθῇ, θέτει εἰς κίνδυνον τὴν οἰκίαν ταύτην. Διὰ τοῦτο ἀνέβην ἐπιτήδεις εἰς Ἀθήνας ἵνα ἴδω τὴν Α. Μ. καὶ τὸν ἐπιστημότερον Ἑλληνα, καὶ δώσω μὲ τὸν θετικώτερον τρόπον τὴν διαβεβαίωσιν ταύτην, ὅπως μὴ τυχὸν πλανῶνται τινες νομίζοντες ὅτι ὁ Ἀυτοκράτωρ ἐπιδοκιμαζέει ἐνδομύχως τὸ κίνημα τῶν Κρητῶν, καὶ δοθῶσιν εἰς αὐτοὺς συμβουλαὶ ὥστε νὰ μὴ παρατείνωσιν ἀνωφελεῖ ἀντίστασιν, διότι τὸ συμφέρον αὐτῶν εἶνε, πρὸς ἀποφυγὴν μεγάλων δεινῶν καὶ συμφορῶν ἀνυπολογίστων, νὰ εἰρηνοποιηθῇ ἀμέσως ἡ νῆσος, ἀφ' οὗ ἡ ἀπελευθέρωσις αὐτῆς εἶνε κατὰ τὸ παρὸν ἀδύνατος.

ΠΡΕΣΒΥΣ ΒΟΥΡΕ (πρὸς τὸν μαρκήσιον Μουτιέ). Ζητῶ τὴν ἄδειαν ἵνα ὑπομνήσω εἰς τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα τὰς περὶ τῆς τελευταίας ἐν Κρήτῃ μάχης εἰδήσεις.

ΜΟΥΤΙΕ (πρὸς τὸν Βούλγαρον). Τρόντι, Κύριε Πρόεδρε, τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἀνεχώρου ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἤλθεν ἐκεῖ ἡ εἰδήσις ὅτι οἱ Κρητῆς ὑπέστησαν μεγάλην ἧτταν, ὅτι ἀπώλεσαν 700 ἄνδρας καὶ 1200 αἰχμαλώτους· πῶς θέλετε λοιπὸν νὰ ἀνθῆξωσιν; Οἱ Τούρκοι δὲν ἤθελον νὰ τοὺς κυπῆσωσιν, ἀλλ' ἐπέμψαν ἔκτακτον ἐπίτροπον ὅπως συμβιβάσῃ τὰ πράγματα. Φαίνεται ὅμως ὅτι οἱ ὑποκινούντες αὐτοὺς τοὺς ὤθησαν ὅπως ἐπιτεθῶσι πρῶτοι κατὰ τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ ματαιωθῇ ἡ ἀποστολὴ τοῦ Μουσταφᾶ Πασσᾶ.

ΒΟΥΓΑΡΗΣ. Ἄς μοι ἐπιτρέψῃ ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης νὰ τῇ παρατηρήσω ὅτι, καθ' ἃς ἔχομεν ἡμεῖς πληροφορίας, οἱ Κρητῆς ἐπετέθησαν ἐρεθισθέντες μᾶλλον ἐκ τῶν φρικωδῶν σφαγῶν καὶ βεβηλώσεων, τὰς ὁποίας διέπραξαν οἱ Τούρκοι ἐν ταῖς ἐπαρχίαις Ρεθύμνου καὶ Ἡρακλείου. Ἡ διήγησις τοιούτων ἀπαισίων καὶ ἀναξίων τῆς ἀνθρωπότητος σκηνῶν τοσοῦτον διήγειρε τὴν ἀγανάκτησιν τῶν Κρητῶν, ὥστε δὲν ἠδυνήθησαν πλέον νὰ κρατήσωσιν ἑαυτοὺς, καὶ νὰ παραμένωσι θεαταὶ τῆς σφαγῆς τῶν γυναικῶν

καὶ τῶν τέκνων των, τῆς ἐρημώσεως καὶ τῆς πυρπολήσεως τῶν χωρίων των, τῆς βεβηλώσεως τῶν ναῶν των, ἐπροτίμησαν νὰ ριφθῶσιν εἰς τοὺς κινδύνους τοῦ πολέμου, καὶ ἢ νὰ σώσωσι τὴν πατρίδα των, ἢ νὰ ἀποθάνωσι. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν διαβρυληθεῖσαν νίκην τῶν ὀθωμανῶν, καθ' ἣν ἔπεσαν δῆθεν 700 Κρηῖτες, ζητῶ τὴν ἀδειαν νὰ ἐφελευθώ τὴν προσοχὴν τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος εἰς τοῦτο: μήπως ἐγένετο σύγκυσις μεταξὺ σφαγῆς καὶ μάχης, καὶ τὰ θύματα τῶν σφαγῶν παρεστάθησαν ἐπίτηδες ὡς πεσόντες πολεμισταί; Πῶς θέλετε λοιπὸν ἐνώπιον τοιούτων ἀνοσιουργημάτων νὰ δυνηθῇ τις νὰ καταστείλῃ τὸ αἶσθημα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, τὸν ὅποιον τοσοῦτοι δεσμοὶ συνδέουσιν ἀδιάρρηκτως μετὰ τῶν Κρητῶν ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ ἀγῶνος, ἐκ τοῦ ὁμοφύλου, καὶ ἐκ τῆς γειτονείας; Ἐάν ἀνατρεξώμεν εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, βλέπομεν ὅτι ξένων λαῶν τὸ αἶσθημα καὶ ὁ ἐνθουσιασμὸς ἐξηγέρθησαν ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων εἰς βαθμὸν ἀπερίγραπτον. Αἱ κυβερνήσεις τῆς Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας ἤσαν κατ' ἀρχὰς δυσμενεῖς, ἀλλὰ τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης ὁλοκλήρου δὲν ἐβράδυναν νὰ βοηθήσωσι τὸν ἀγῶνά μας διὰ τῆς συστάσεως ἐπιτροπῶν, διὰ τῆς ἀποστολῆς ὀπλων, πολεμοφοδίων, τροφῶν, καὶ ἄνδρῶν ἔτι, πολλοὶ τῶν ὁποίων ζῶσιν εἰσέτι εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἄν λοιπὸν ξέροι λαοί, καὶ μακρὰν εὐρισκόμενοι, ἔπραξαν τόσα ὑπὲρ τοῦ ἑλληνισμοῦ, πῶς θέλετε νὰ μείνῃ ἀνάληγτος ὁ λαὸς τῆς Ἑλλάδος προκειμένου περὶ λαοῦ ὁμοφύλου καὶ γείτονος; Ἀφ' ἐτέρου ἔχομεν ἐν Ἑλλάδι Σύνταγμα λίαν φιλελεύθερον κατ' οὐδὲν κωλύον τὴν ἐλευθερίαν τοῦ τύπου καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἔκφρασιν τῆς κοινῆς γνώμης. Εἰς τοιαύτην θέσιν εὐρισκομένη ἡ Κυβέρνησις δὲν ἠδύνατο νὰ πράξῃ ἄλλο εἰμὴ νὰ λάβῃ τὰ ἀναγκαῖα μέτρα ὅπως μὴ συμβῶσιν ὑπερβάσεις τῶν ὁρίων τοῦ Νόμου. Κατὰ τοῦτο ἡ ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἔπραξε καὶ θέλει ἐξακολουθεῖ νὰ πράττῃ τὸ καθήκον τῆς, ἐντὸς δὲ τοῦ κύκλου τούτου, ἐκ τοῦ ὁποίου δὲν δυνάμεθα νὰ ἐξέλθωμεν, θέλω ἔχει ὑπ' ὄψιν τὰς συμβουλὰς εὐεργετικῆς Δυνάμεως ὅποια ἡ Γαλλία, εὐχαριστῶ δὲ τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα διὰ τὴν εἰλικρίνειαν καὶ τὸν φιλικὸν τρόπον, δι' ὧν μοι ἀνεκοίνωσε τὰς συμβουλὰς ταύτας.

ΜΟΥΤΙΕ. Δὲν θέλω λείπει νὰ ἐκθέσω εἰς τὸν Αὐτοκράτορα ὅλας τὰς παρατηρήσεις τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος, ὑπόσχομαι μάλιστα νὰ τὸ πράξω εἰς τρόπον εὐνοϊκὸν πρὸς τὴν Ἑλλάδα, καὶ τοι δὲν πιστεύω νὰ μεταβληθῇ ἐπὶ τῆς προκειμένης περιστάσεως ἡ ὀρισμένη πολιτικὴ.

ΒΟΥΓΑΡΗΣ. Εὐγνωμονῶ διὰ τὴν καλὴν ταύτην διάθεσιν τῆς Ἐξοχότητος Σας, προσθέτω

δὲ τὴν παράκλησιν ἵνα, σὺν τῇ ἐχέσει τῶν σκέψεων καὶ παρατηρήσεών μου, καθιετευθῆτε τὴν Μεγαλειότητά του ὅπως ἐπιδαφιλεύσῃ τὴν κραταιὰν ὑπεράσπισίν του εἰς τὸν Χριστιανικὸν λαὸν τῆς Κρήτης, τοῦ ὁποίου τὰ δεινοπαθήματα συγκινοῦσι πάσαν εὐγενῆ καρδίαν.

ΜΟΥΤΙΕ. Διαβεβαιῶ ὑμᾶς, Κύριε Πρόεδρε, ὅτι δὲν θέλω λείπει νὰ πράξω τοῦτο, καὶ μεσολαβήσω μάλιστα ὅπως μὴ τραχυθῶσιν ἐκ μέρους τῆς Τουρκίας αἱ μετὰ τῆς Ἑλλάδος σχέσεις. Δὲν μοὶ μένει ἤδη εἰμὴ νὰ συγχαρῶ καὶ πάλιν ἐμαυτὸν διότι ηὐτύχησα νὰ γνωρίσω προσωπικῶς πολιτικὸν ἄνδρα τοσοῦτον διακεκριμένον.

ΒΟΥΓΑΡΗΣ. Λογίζομαι καὶ ἐγὼ εὐτυχῆς, λαθὼν τὴν τιμὴν νὰ γνωρίσω τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα, καὶ εὐχομαι αὐτῇ αἴσιον πλοῦν καὶ πάσαν εὐτυχιάν.

ΜΑΓΕΙΡΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ ΕΝ ΛΕΙΨΙΑΙ

Α'.

Ἡ ἐκθεσις αὕτη ὡς ἐκ τοῦ εἶδους τῆς οὐδὲ πλοῦτον καὶ ποικιλίαν μεγάλην δύναται νὰ ἔχῃ, οὐδ' ὑψηλὸν τινα σκοπὸν φαίνεται ἐπιδιώκουσα, ἀλλὰ μόνον τὴν ταπεινὴν θεραπείαν τοῦ ἀνθρωπίνου στομάχου. Ὡς διεθνὴς θὰ ἠδύνατο νὰ παρᾶσχῃ τοῖς ἐθνογράφοις τὴν εὐκαιρίαν νὰ μελετήσωσι συγκριτικῶς τὴν μαγειρολογίαν τῶν διαφόρων ἐθνῶν. Ἡ ἐνταῦθα ὀργανωθεῖσα ἐκθεσις τιτλοφορεῖται μὲν διεθνῆς, ἀλλ' ἡ γεωγραφικὴ αὐτῆς περιφέρεια μολίς περιλαμβάνει ὀλίγην Ὀλλανδίαν, ὀλίγην Ρωσίαν καὶ τμήμα τῆς Αὐστρίας· περιορίζεται λοιπὸν κυρίως εἰς γερμανικὴν ἐκθεσιν καὶ μάλιστα Σαξονικὴν. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ καθ' ὅλα μετρία γερμανικὴ τέχνη τοῦ μαγειρείου, ἐν Σαξονίᾳ διατελεῖ εἰς ἔτι μετριωτέραν κατάστασιν, καὶ τὰ σατυρικὰ φύλλα ὁσάκις σκόπτουσι τὰς μαγειρικὰς γνώσεις τῶν οἰκοδεσποινῶν, λαμβάνουσιν ὡς ὑποδείγματα τύπους Σαξονίδων. Ἐν τούτοις, ἡ ἐκθεσις αὕτη δὲν εἶν' ἐστερημένη ἑνδιαφέροντος, ἰδίᾳ διὰ τοὺς ξένους, ὡς χαρακτηριστικὴ τῶν ἠθῶν τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ, καὶ ὑπὸ καλαισθητικῆν δ' ἐποψίν, ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ἡ μαγειρικὴ εἶνε ἡ καλλιτεχνία τῆς γέυσεως, δὲν εἶνε ἀξιοκαταφρόνητος.

*

Ἡ ἐκθεσις ὀργανώθη ὑπὸ ἐπιτροπῆς συγκροτηθείσης ἐξ ἐπιφανῶν ἐν Λειψίᾳ ἀνδρῶν καὶ προεδρευομένης ὑπὸ τοῦ στρατιωτικοῦ διοικη-